

1989 – kronologija preobrata v Evropi

Pred dvema desetletjema so se pisali zadnji tedni povojne ureditve in nezadržno se je bližal razpad vzhodnega bloka in osvoboditev izpod jarma Sovjetske zveze ter zmagoslavje demokracije v Srednji Evropi. V naslednjih tednih bodo evropski poslanci poročali, kako so sooblikovali ta dogajanja in preživljali te prelomne čase, ko ni bilo mogoče niti pomisliti na to, da se bo v naslednjih dvajsetih letih oblikovala zveza 27 držav, današnja Evropska unija.

Kot del naše serije o preobratu v Srednji in Vzhodni Evropi se ozrimo na kronologijo tistih mesecev v letu 1989, ko se je Evropa temeljito spremenila.

Pomlad in poletje 1989

Februar – april: Poljski komunisti se za okroglo mizo pogajajo z opozicijo o demokratičnih reformah.

15. marec: Okoli osemdeset tisoč demonstrantov v Budimpešti zahteva demokratične spremembe. Tudi tu pride do okrogle mize.

4. in 18. junij: Opozicijska poljska Solidarnost si na tajnih volitvah izbori 99 od 100 prostih sedežev v Senatu in vseh 161 prostih sedežev v Sejmu. Del sedežev ostane komunistom in z njimi povezanim strankam.

27. junij: Avstrijski in madžarski zunanji minister v Šopronu simbolično prerežeta mejno žično ograjo med obema državama.

19. avgust: Na „panevropskem pikniku“ za tri ure odprejo mejne zapornice med Avstrijo in Madžarsko.

23. avgust: Dva milijona ljudi v sovjetskih republikah Estoniji, Latvi in Litviji ob 50. obletnici pakta Hitler-Stalin oblikuje šesto km dolgo človeško verigo in s tem izrazi svojo demokratično voljo.

24. avgust: Tadeusz Mazowiecki postane na Poljskem prvi nekomunistični predsednik vlade v eni od držav Varšavskega pakta.

11. september: Madžarska oznani, da okoli 13 tisoč beguncev ne bo vrnila Nemški demokratični republiki, ampak jim bo dovolila, da čez Avstrijo odpotujejo v Zvezno republiko Nemčijo.

Jesen 1989

7. oktober: Komunistična partija Madžarske se odloči, da razpusti stranko.

9. oktober: Sedemdeset tisoč ljudi demonstrira v Leipzigu, čeprav se nekateri bojijo, da se bo vodstvo NDR odločilo za „kitajsko rešitev“ in proteste krvavo zatrla. „Brez nasilja“ in „mi smo ljudje“ so slogani demonstrantov.

18. oktober: Državnega voditelja Ericha Honeckerja zamenja Egon Krenz.

4. november: Več kot milijon ljudi demonstrira v Berlinu.

9. november: Berlinski zid pade. Ljudje iz vzhoda preplavijo zahodno stran.

17. november: Žametna revolucija na Čehoslovaškem je uspešna, komunistična vlada odstopi.

16. december: V romunskem Temišvaru se zaostrijo protesti proti prisilni preselitvi župnika in disidenta Lászla Tőkésa, ki je danes evropski poslanec in škof. Policija in romunska tajna služba pobijata demonstrante. Protesti se preselijo v glavno mesto Bukarešto, pride do oboroženih spopadov in nasilne revolucije, kjer demonstranti 25. decembra usmrtijo tiranskega predsednika Nicolaeja Ceausescuja in njegovo ženo.

Leta 1990 pride do ponovne združitve obeh Nemčij, baltske države Litva, Latvija in Estonija razglasijo svojo neodvisnost in Lech Walesa postane poljski predsednik. Decembra 1991 Sovjetska zveza ponikne v zgodovino.